

Nr. 6.

280212

Anul I.

412

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

BCU Cluj CAPARE niversity Library Cluj

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNĂ.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Așa a fost să fie . . .	Marg. Moldovan.
Suspîn cu încurajare . . .	O. Bocca.
Drițu	Brebenel.
Declarațiune (trad.) . . .	M. de Bonacchi.
La masa de poet . . .	m—n.
Scrisóre din Bucuresci . .	—g—
Rămurele (La Cluș) . . .	Silv. Moldovan.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

AȘA A FOST SĂ FIE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

Era primăvară.

Arborii mugureau, sôrele era călduț. Natura își schimba vestmântul greoiu de iarnă, în unul ușor, împodobit cu frumuseța și parfumul florilor. Paserile, ciripind vesel sburau ușurele, din crângă în crângă și întregeau farmecul divin al naturii.

Ferestrele dela odaia dômnei Vlad erau acoperite de perdele gróse. Ea zăcea bolnavă greu. Augustin sta adeseori la patul mamei sale, simțind o durere amară în inimă, căci vedea cum puterile ei scădeau pe și ce merge.

Bolnava să vedea a fi preocupată de ceva, căci vorbea fôrte rar și puțin. Mereu era adêncită în gânduri.

— Augustine!

— Mă rog mamă dragă.

— Vino mai aprópe, ședi aci lângă mine. — Ascultă-mă, căci vreau să îți spun ceva.

— Poftim.

— Tu mă pui în grije Augustine. De un an de dile zădarnic am cercat. a te convinge să te căsătorești... Speranța însă nu mă părăsește. M'am hotărît să îți mai amintesc éráși despre căsătoria ta cu... cu Lucretia. Cugetă-te dragul mamei asupra lucrului, căci e timpul suprem acum. Veđi, că eu sunt slabă, scie bunul Dumnezeu cât voiu trăi, și aș dori să te ved aședat.

— Iartă-mă mamă dragă, că te supăr, dar nu pot, nu mă lasă inima. Un simț intern mă reține a mă și cugeta la așa ceva.

— Da, pentru-că nu ai destulă tărie sufletescă.

— Nu pot mamă dragă, ce să fac? Pe Lucretia nu numai că nu o iubesc, dar 'mi e antipatică, mă iau fiori, când mă gândesc numai, că are să-mi fie legată cândva viața de acesta ființă.

— Ești curios, nu te înțeleg.

— Póte că nu mă înțelegi, și eu simt acesta în destul.

— Și adecă ce ai vrea tu?

— Eu deocamdată nimic alta, decât să mă lași cu teoriile aceste în pace.

— Eu vreau ca aceste să nu fie numai teorii precum ăci tu, ci să se ducă în indeplinire, înțelegi?

— Nu să póte. Dta mamă, nu cunosci pe Mărióra, nu îi cunosci calitățile și darurile, cu cari e inzestrată de natură și de Dumnezeu.

— Augustine, lasă aceste la o parte, sunt fantasii copilăresci. Mai potrivită ca pe Lucretia nu affi nicăiri și nicicând. Tóte calitățile le affi în ea, chiar și zestre are mai multă, ca oricare din acest ținut. Acesta este apoi recerinta principală.

— Dar scii mamă, că Mărióra intrunesce afară de cultura mai înaltă — pe care n'a avut ocaziune să și-o câștige — tóte calitățile nobile omenesci. Ea are inimă bună, mai bună ca ori cine în lume, sufletul ei e curat mai curat ca a ori cărei dame din societatea înaltă. Inteligența ce o cetesci pe fața și în ochii ei, nu o affi la nici o femeie în lume. Cu un cuvânt e un ánger și pentru inima mea ea este un balsam binefăcător. Prin ea am început a simți și a trăi. Incât e pentru cultura necesară, acesta și-o póte câștiga, ș'apoi ridicată odată la tréptă mai înaltă, va rivalisa cu ori-care damă.

— Lasă Augustine, nu-mi mai vorbi, că mi să face mai réu. La o căsătorie ca asta, nu mă invoiesc nici când, cu atât mai puțin acum, când simt, că viața mi-e aprópe de sfirșit. Vreau să te ved aședat, după cum îți sunt condițiunile între cari trăiesci, și rangul...

— Să lăsăm aceste mamă, căci ved că te iritezi și 'ți va face réu. Măne éráși te voiu cerceta.

Augustin eși dela mamă-sa muncit de gânduri supărătoare. Merse la Mărióra, ca să își mai înveselască sufletul.

Măriora cum îl vedu li veni în cale.

— Cugetam că nu vei veni astăzi. Nu ți s'a întâmplat ceva, am presimțiri atât de rele, încât mă tem de o nenorocire.

— Lasă totă grija la o parte Măriora dragă, te cugetă numai la fericirea ce ne așteptă.

Apoi se uită la ea în ochi cu fața serioasă. Uite — gândea el — nu intrunesc asta toate recerințele a unui amor și a unei vieți fericite? Unde află o asemenea ființă? Dă-mă, o greutate mă apasă deși sunt fericit acum. Am un presimț, acesta îmi spune, că nu o să fiu fericit mult, și nu o să am pe Măriora lângă mine... Tote loviturile sortii le-aș suporta mai ușor, dar asta nu, simt, că nu aș avea destulă tărie — m'aș nimici. Decât o viață în desgust și desamăgiri — mai bine nimic.

— La ce te gândești Augustine? Îmi pare că ești supărat.

— Nu, Măriora dragă, mă gândeam la fericirea noastră viitoare, îmi pare prea de tot depărtată.

El cruța pe Măriora, nu-i spuse nici odată, că mamă-sa nu consimte la căsătoria lor, dincontra o mângăia vorbindu-i mereu de viitorul fericit ce îi așteptă. Dar el însuși nu credea vorbelor sale.

Putea el ore să supere o inimă iubită și iubitore? Nu. Mai curând s'ar fi lăsat lipsit de toate bunătățile sale, decât să facă una ca asta.

Mai vorbiră ei multe încă, tristețea însă de pe fața și din inima lui tot nu voia să dispară.

Mergând către casă își dișe: etă cu o oră fericită erăși am mai puțin în viață. Pentru ce nu e lăsat să guste omul cupa fericirii până în fund? Pentru ce ore sunt osândit de sorțe așa crud? Unde este fericirea, ore există ea în adevăr, sau toate aceste sunt numai în aparență, și numai credințe deșarte? — — —

Intr'o di era încă des de diminătă, când fu chemat la mamă-sa. Acésta se simțea mai rău ca de alte dați și era slăbită de tot.

— Bine că vii... Vreau să pun astăzi capăt liniștei mele sufletesci... nu pot muri în tichnă, până nu îmi implinesci dorința... căci mi-e gróză de viitorul têu.

— Și care este acésta mamă dragă?

— Erăși te faci a nu mă pricepe?... Iti spun acum, dar ultima oră și foarte serios... vreau să te ved înainte de a muri... logodit cu Lucretia.

— Nu pot mamă, ți-am spus de deci de ori, că nu pot una ca asta, îmi nimicesc fericirea, îndestulirea sufletescă — mă nimicesc total.

— Ce, tu nu implinesci dorința ultimă a mamei tale?... Pentru asta te-am crescut... și te-am îngrijit ca lumina ochilor... să nu îmi implinesci ultima dorință?

Ochii îi se umplură de lacrimi. Iși întinse apoi mâna uscată după a lui Augustin. Acesta prinse mâna mamei sale, care era rece ca ghiata și o sărută fierbinte.

Bolnava își ridică puțin capul. Augustin îi tocmi perinele, așa, încât sta mai ridicată.

Mamă-sa îi luă mâna dréptă în ale sale și se uită cu privire aprópe stinse la el în față. Ochii îi erau mai stinși, pleopele pe jumătate slobođite — nu mai era multă viață în ei.

— Spune-mi Augustine, ești tu în stare să renunți... la ultima dorință... a mamei tale?... Ori te-a făcut amorul têu orb, tiranul meu acum?... Dă-mă pentru ce nu am murit înainte cu dece ani... să nu fi ajuns să ved... ceea ce se petrece, ... să nu simt durerea acésta grozavă.

Ochii îi se obosiră, îi închise. Respirațiunea îi deveni tot mai rară.

(Va urma.)

RĂMURELE.

La Cluș.

Lung e drumul Clușului
Da-i mai lung al dorului;
Drumul Clușului se gată,
Al dorului nici odată.

Așa ne spune cântecul popular. Și cântecul adevăr grăesce, căci nimic nu e așa de lung, așa de nesfirșit, care „nu se gată nici odată“. ca dorul, ca iubirea românului față de națiunea sa. Martor mai nou despre acésta este însuși orașul Cluș. Acest oraș, în care a trăit și studiat odinórá un Iancu, un Papiu Ilarian și alți bărbați, ale căror nume apar ca luceferi strălucitori pe filele cernite în negru și jale ale trecutului nostru, se vede, că e menit să jóce un rol de tristă aducere aminte în viața publică a sermanului nostru popor.

Dar sus inimile! Lupta e viață și în luptă se oțelesc puterile. De un șir de ani încóce, în restimpuri mai mici sau mai mari atențiunea poporului român din cele „patru unghiuri“ e atrasă de cele ce se petrec între zidurile acestui oraș, privirile îi se îndreptă spre el, inimile bat mai cu înfocare sau se string de durere, după vestile ce sosesc de aici. De un șir de ani încóce mulți bărbați inimoși de ai noștri au fost duși la Cluș, la judecată și osândă. Așa, că precum avem la Blaș

„Câmpul libertății“, putem să dicem, după cum bine a observat un amic al nostru, că la Cluș este „Câmpul judecării“.

Nici când însă interesul românilor n'a fost captivat așa de mult de evenimentele din Cluș, ca în primăvara anului acestuia, în zilele prime ale lunii Maiu.

E lung drumul Clușului, multe orașe și sate românesce sunt departe de Cluș, dar dorul românilor a străbătut acésta depărtare și mulți, foarte mulți români s'au dus la Cluș, cu dorul și iubirea de ném în sin, ca pe „Câmpul judecării“ să vadă, să salute, să îmbrățișeze și încurajeze pe aleșii și iubiții sei, pe membrii comitetului național, trași în judecată.

În ziua de 7 Maiu, când sântul sóre a răsărit preste délu Felécului, pe unde odinórá „mergea óstea Iancului“, jos la pólele lui, stradele orașului Cluș erau năpădite, erau negre de mulțimea țeranilor noștri, sosiți din toate părțile locuite de români. De mult, s'au mai bine diș nici când n'au fost deodată atăția români în Cluș și putem dice, că nici în alte locuri ale Ardélului, afară de Blaș, la 3/15 Maiu 1848. Era ca un nor mulțimea acésta, un nor, care cuprinde întreg firmamentul, dar din care nu se descarcă fulgere și vijelie nimicitoare, ci încurajare și însuflețire pentru o cauză bună și dréptă, cauza „întregu-i ném al nostru“, o pășire energică, dar liniștită, pacinică și maiestósă. Acésta a caracterizat pe românii adunați la 7 Maiu 1894 la Cluș pe „Câmpul judecării“. Insuflețiți, energici, dar pacinici,

SUSPIN CU ÎNCURAGIARE.

*Serman popor române, tu fu al suferinței
Ce ți-ai scaldat viața 'ntr'o mare de amar,
Tu și acum ești pradă, în butul inocinței,
Crușimilor barbare, ce nu mai au hotar!*

*Prin secolii plini de sânge ai tras a tale zile
Lipsit ca vai de tine de tot, ce-ți fu mai scump:
De sânta libertate, cădând în mâni hostile,
De drepturi, făr' a căror scut pace, traiu, se rump.*

*Pe propria-ți moșie ai fost legat în lanțuri,
Ce brațul tău puternic de tot mai că Țau frânt;
Dușmanii sub picioare-ți săpară-afunde șanțuri,
In cari cerceau ființa-ți s'astupe cu pământ.*

*Te tânguiai, sermane, la lună și la sôre
Și le spuneai durerea, ce arde peptul tău,
L'a tale plângeri însă s'ascunde-a lor splendore
Să nu te mai privească gemând în jugul greu.*

*La luptă! dar, române, sub stégul libertății
Când astăzi îți suride un falnic viitor;
Te luptă cu nădejde lăsând posterității
Amorul de națiune etern învingător!*

*Ce vremi îngrozitoare și triste fură-acele!
Tu nu areai la cine să cauți adăpost;
Necazuri, suferințe în lanțurile grele
Și-o luptă grea, întregă viața ta a fost.*

*Și nu au fost destule acele triste timpuri!
Vai! și acum dușmanii renumelui român
Încercă să te ducă din timpuri în restimpuri
La mörte grea, fatală prin curse de păgân.*

*Dar nu's făcuți dușmanii, de ar veni ca plôiu,
Să stingă-a tu viață, să sape-al tău mormânt,
Căci simțământu-i tare și neînfrântă voia,
De fer' ți-e hotărîrea și sânt al tău cuvânt.*

*Precum în lungii secolii de viscoli și furtune
Ai propășit pe calea, ce duce la măririi:
Așa și-acum pe capu-ți cununii de flori vor pune,
Chiar de-ai primi în lupte sărutul de martiri.*

O. Bocca.

serioși și impunători au fost ei la ovațiunea grandioasă, ce au făcut-o membrilor comitetului la intrarea și eșirea lor din sala de pertractare în ziua de 7 Maiu; astfel s'au purtat în grădina Banfi, la adunarea populară, astfel pretutindenea în Cluș, storcând respectul și admirația streinilor.

Și nici purtarea provocătoare și brutală a poliției și gendarmeriei, nici amenințările publicului magiar nu i-au putut scöte din această atitudine a lor impunătoare.

Cu o astfel de asistență benevolă și însufletită s'a început procesul Memorandului.

Cât timp a durat el — din 7 până în 25 Maiu — Clușul era plin de români, deși nu în masse așa de mari, ca în zilele prime. Când unii erau siliți să plece acasă pentru afaceri private, soseau alții în locul lor, ér în zilele de târg se aduna și popor în număr mare, care aștepta pe strade pe acușai și-i aclama.

Punctul de atracțiune era firesce reduta orașă-nescă, unde se ținea pertractarea. Acesta zidire mare, destinată în linia primă pentru concerte și petreceri, are însemnătate istorică, căci între zidurile ei s'a ținut ședința ultimei diete ardelenne, în care s'a proclamat uniunea Ardélului cu Ungaria.

Sörtea a voit, ca tot aici se se țină și procesul intentat comitetului național, invinuit, că a denegat în Memorand puterea obligătoare a legii de uniune.

Sala cea mare a redutei era împărțită în două părți. O parte era destinată pentru public, ér cealaltă

pentru pertractare. În partea acesta din urmă la stânga președintelui ședeau jurații, la drépta — locul de onöre — ședeau în șir lung acușaii, ér — la început — în alt șir lung pe la spatele lor apărătorii. La mijlocul salei erau la o masă separată cele două șurube mijlocitoare, cari aveau menirea de a întörce pe dos, ce se vorbea pe față — tälmacii, neadmisibili la astfel de ocațiuni.

Privirile și atențiunea publicului era ținută cu deosebire spre drépta, spre acușai. Și nu fără causă, căci în cele două șiruri de-a drépta nu ședeau nescé ömeni de rënd sau atari făcători de rele, ci ședeau o parte a frunțașilor poporului nostru, capacități eminente politice și juridice, unii îmbétrăniți în luptă pentru drepturile poporului român, alții mai tineri, cu foc sacru juvenil în pept, gata de jertfă pentru cauza românismului.

Bine cunoscuți toți după vorbă și fapte, răspunsurile lor înțelepte, precise și calme, purtarea lor liniștită și dëmnă, a însufletit pe români și a pus în respect pe străinii nepärtinitori.

Am aüdit în o sară pe mai mulți streini esprimându-se cu mirare, că clușenii nu s'au așteptat, ca acușaii și apărătorii să fie bărbați așa de deștepți și să fie între ei atâtea capacități politice și iuridice!

Dar să lăsăm pe harnicii și iscușii nostri acușai, să părăsim pe „desterii“ tälmaci, cari prin traducerile lor necälite provocau când indignare, când ilaritate în șirul acușaiilor și la publicul românesc și să ne îndrep-

DRIȚU.

De Brebenel.

Par' că-l vîd acum pe Drițu.
Până astăzi i-a rămas vestea și povestea în opidul de pe fundul regiu Dâmbu-mare. Era bărdaș, om frumos și voinic, glumeț și harnic, lucrător și căști-gător — dar născut în zodia pescilor, avea dorul sorbului: bea ca o gaură pe neales, vin, rachiu, de te lua-i de gând unde le bagă.

Și multă apă va mai trece pe „Pârăul lui Dălan“ până să va uita cântecul Drițului, care și-l cânta el, când sta cu glăjuța de vorbă:

Frunză verde cioporie
Ar' mai bea Drițu un pic.
Că nu bea de bogăție
Da el bea de viteză
Ca Deu să mi-l fie.

Nașa când l'a adus dela biserică, după ce adevărat l'a lăpădat de satana și l'a împreunat cu Christos, s'a oprit cu el pe pragul ușii și închinându-l cruce în patru părți a vestit căsenilor: gazdă bună și salaș cinstit noului încreștinat Andreiu.

Și Andreiu îi dicea tata; ér mama mai iubitoare îl gugulea Andreuț; bunica îl răsfața Andreiel; apoi fratele mai scurt la limbă îl îngâna Deiu, și în urmă soriora îl drăgostea Deuț.

După tata s'au luat toți vecinii: „mă Andreiu mână și boii mei la stavă, că-ți dau un „grițariu“. După mama s'au luat toate vecinele: „mă Andreuț, hai ajută-mi să duc pânzele la nălbit că-ți dau un pumn de prune uscate. După bunica sau luat toate bunicile: mă Andreiel, adu-mi un urciuruș de apă dela Răduțoia, că te lecuiesc de friguri când te-or apuca — Dómne feresece. După frate-séu s'au luat toți copiii: mă Deiu, hai să ne jucăm de-a pocănaia; ér copilele după gura soriorii îi diceau mă Deuțule, hai să ne jucăm de-a finele.

tăm pașii spre o casă românească, unde suntem primiți cu afabilitate și ospitalitate românească, unde ne simțim ca acasă, unde respirăm liber, căci tot ce ne încunjoră românesc este. E biroul de presă românesc dela otelul Biasini.

Două odăi pline de diare și scrise, două prese manuale (hectografe) și o mulțime de tineri, cari dădeau informațiuni și lucrau și de și din răspuțeri, ca să transmită românimii și lumii sciri detaiate despre pertractare și despre evenimentele ce se petreceau în Cluș — etă în o trăsătură de condeiu biroul de presă.

Tinerii erau din junimea noastră academică.

Și aci se-mi fie iertat a face o mică digresione. Nouă românilor, când dicem: „junimea noastră academică“ ni se umple sufletul de mândrie. Și nu fără temei, deoarece tinerimea noastră este foarte bravă, bravă la studiu, bravă în iubirea și jertfirea a tot ce are mai scump pentru poporul, căruia aparține. Acesta este un bun presemn pentru viitorul națiunii noastre. Despre acesta voiu a scrie mai pe larg cu altă ocașione. De astădată constat, că tinerimea noastră a dat de un lung șir de ani încóce dovedii eclatante despre iubirea de ném, și în sfera ei de activitate, despre o muncă serioasă și sistematică întru susținerea și apărarea drepturilor poporului nostru.

Dacă însă la alte multe ocașioni tinerimea noastră a fost la culmea chemării sale, apoi de sigur și-a implinit escelent datorința acum, cu ocașionea procesului Memorandului. Din Viena, Graz și Pesta au venit la

Er el pe toți îi asculta, căci era un copil al tuturor, de toți iubit. Tuturor le făcea pe voie și lăsa să-i dică care cum vrea.

Numai cu „nenea dascăl“ al lelii Flóre din groptătoare nu s'au putea obicinui. Ii venea că dascădul Potrôcă îl „ciufulesce“ când îi dicea pe „polecră“ Făstăc.

Astfel bietul băiat, măcar că „idea de stat“ nu inventase rubrica cincipițulașilor, s'a treșit cu o grămadă de nume, așa, că dacă ar fi să-i faci genealogie de călindariu ar trebui să-l iscălesci: Andreiu (Andreuț, Andreiel, Deiu, Deuț) Făstăc, născut la 13 Novembre 1813.

Dar n'a fost scris să rămână numai cu aceste nume. O gură neșă i-a dat un nume, care a întunecat pe toate celelalte. Er acesta s'a întemplat la jupănul Boltez, dela care a învățat el bărdășitul.

Etă cum.

Avea Andreiu de mic copil aplecare, îndemănare la toate lucrurile, dar mai ales cioplitul — îi pune capul. Briceagul lui legat la cătărambă cu zale din făuria lui Sălăuți, în preț de-o groșită nu l'ar fi dat pe lucru mare. Cu el, pe ce pune mână, cioplea, ciungărea, ciocârtea, chip și formă de-l treceau sudorile.

Când era de opt nouă ani făcea mamei sale fuscei la pânză, de cugetai că sunt din boltă. Așcuțea fusele rupte ca pe strugul țiganului. Cioplea cărigă la sucală de nici cu circăul mai pe potrivélă. Apoi când venea dela scólă cu măgariul acățat de grumazi, până dimineța nu mai cunosceai pe bietul urechiat: îl cioplea, îl neteza, și-l chitea de cugetai că-i din șatră.

După ce s'a mai ridicat apoi să fi vîdut! Cu unelte imprumutate de multe-ori pe furis, dela vecinul Ghicu, care făcea cruci la morminte, Andreiu îi croia, resteaua, scândurele și polițe la juguri, chindișite de era prepestenie. Făcea morișcă de vînt cu scărțăitoare pe șură, de spăria

Cluș un număr însemnat de tineri, cari în solidaritate și armonie cu cei din Cluș și România au dezvoltat o activitate febrilă în interesul causei române. În parte mare meritul lor este, că manifestațiunile au decurs în deplină ordine și în mod impunător, implinind totodată prompt și regulat munca grea și obositoare, ce-i aștepta și de și, fără intrerupere în biroul de presă. Copleșiți aici de lucru, vecsați de două ori din partea autorităților cu perchisițiune domiciliară, tinerii și-au continuat cu zél și abnegațiune nobila lor muncă până în capet.

Aici e locul să amintesc, că în biroul de presă își făceau rapórtelile corespondenții mai multor diare din Italia, Germania și în urmă din Francia.

Ce se ține de viața, se dic „privată“ a acusaților, notez, că membrii comitetului își aveau cartierul general în otelul Hungaria, tinerimea în Biasini, ér apărătorii și publicul mai cu samă în otelele Central și Elisabet. Acusații în genere erau veseli și bine dispuși. Dreptatea causei ce reprezentau, sutele de adrese de aderențe, ce soseau șilnic și îmbrățișarea sinceră și iubitoare a publicului român nu-i lăsa a-și perde umorul și buna dispoziție, nici chiar în fața verdictului aspru și deprimător. Și tot asemenea erau și damele, căci am uitat să amintesc, că pe cei mai mulți din acusați i-au însoțit la Cluș soțiile, ficele sau surorile lor, stând acolo în tot decursul lungului proces.

Era însă ceva ce tortura pe acusați și cu deosebire pe dame. Oboséla, provenită în urma ședințelor

paserile dela pomele vecinilor. Apoi pristinei de învêtit, pe cari îi slobozea cu sfôră, și în cari sora punea iască aprinsă, și le da drumul pe furis în ședători, de se spăriau torcătorele ca de mörte, cugetând că-i „ucigă-l pe trile“. Și câte și mai câte nesdrăvăni, de se luase toți ömieni de gând; ér tată-sëu n'a putut face ceva mai bun, decât së-l lase în plata lui Ddeu, së se facă bârdaș cum dorea băiatul.

Și bârdaș s'a și făcut.

Când era de 16 ani a ajuns în „werkeșul“ jupânului Boltez rotariul, lăsând pe toți românii cu gura căscată de uimire, cum de la dat tată-sëu la meșteșug la neam străin, pe patru ani, së nu ție serbătorile românesci, së nu postescă dïlele legate pe cele patru posturi. Va eși din el un păgân, un om spurcat. Nu së va alege nimic de capul lui. Së se facă el meșteșugariu? Ce bajocură!

Astfel cârteau ömieni, dar el își vedea de trebă, căci dicea mamă-sa: „lasă Andreuț, gura satului e ca möră când scapă piedeca, durăie de te-asurdesce. Dar astupăți urechile și lasă-i së latre ca căteii la lună. Ér acësta o făcea el Andreiu chiar și fără sfatul mamei.

Ce era însă scris trebuia së se implinescă. Numele lui Andreiu a ajuns din nou la schilodire.

Jupânul Boltez din Andreiu l'a flonderisat Andreiț; jupânësa Trena îi dicea numai Driț; băiatul jupânului Știpáz îl striga Driți, ér Țițcâna, fata jupânului îl lingușa Drițchen. Apoi servitörea jupânului Gripina, din d'alba țigănie îi dicea Drițu.

După jupânul s'au luat toți jupânii, după jupânësa tôte jupânesele, după Știpáz toți Știpázii și după Țițcâna tôte Țițcânile. Dar la urma urmelor tot a Gripinei a rămas de-asupra. Căci cu vreme toți, tată, mamă, vecini, vecine, români, sași și țigani, toți cu toții sau

luat după gura Gripinei din neamul lui Faraon și îi diceau Drițu.

Și Drițu a rămas până în ziua de astăzi.

Harnic, străduitoriu și muncitor a fost Drițu până era la jupânul Boltez, dar gura satului de și së mai muiașe, totuși nu-i da pace, — cârtea, cât pe fața, cât pe infundate, că nu-i de nasul lui meșteșugul, că-i așa și că-i pe dincölea.

Dar după ce Drițu a eșit calfă și din grăjdul tată-sëu, în care ținea caprele, și-a făcut „werkeș“ și a început a-și pune uneltele la locul sëu, a-și aduna lemne de lucru, și a së pune pe lucru, cum scia el, nu pentru jupânul ci pentru cinstea proprie, — gura satului a amortit mai întâiu, apoi din nou s'a desamortit, ca së-l povestescă, së-l vorbescă, së-l laude, së-l înalțe: că meșter ca Drițu nu-i în lumea asta, că-i nesdravân, că nu-i curat, că jupânul Boltez îi nimic pe lângă el. Și alte multe, pe cât de mari pe atât de adevërate.

Ér nenea Pătu Făstăc, tatăl Drițului, mai eșă cu pipa pe polmolul casei dela uliță, ca së-l salute trecătorii, și era mândru, că el este tatăl lui Drițu.

Apoi vorba së duce, ca căscatul, din om în om. Și vestea Drițului s'a lătit de jur împrejur, ér „werkeșul“ jupânului Boltez a rămas gol, pe când la Drițu par' că era făcătură. Curgeau ömieni ca la möră.

Unul së-i facă un car ferecat, altul së tocmescă un plug nou, cela së-i pună un grindeiu, celalalt së-i așede un plas, altuia së-i încalțe o rötă, së-i impeneze spițele, së-i strujască un butuc. Apoi loitre, lioci, proțap, dricuri, telegi și câte și mai câte nu le trebuie ömienilor harnici, lucrători și adunători.

Ér Drițu îi mulțamea pe toți.

(Va urma.)

lungi și a traiului neregulat și apoi uritul în acest oraș străin pentru noi. Mai multe dame mi s'au plâns că le este grozav de urit în Cluș. Le era dor de copilașii, lăsați acasă la rudeni sau chiar pe mâni străine, le era dor de prietini și de cuibul drăgălaș de acasă. Sermaneale femeii, ce străine së aflau în Cluș, au gustat și ele din păharul suferinții...

Dar së së mângăe cu aceea, că suferința a fost și este partea românului pe pământ, pe când alții trăiesc în înbuibare, së se mângăie cu aceea, că pentru națiune au suferit și tot odată së se gândescă, că multe-multe femei de ale nöstre vor avea së guste dimpreună cu soții și frații lor păharul amărăciunii și al suferinții...

Țimpurile sunt grele pentru român, dar noi toți trebuie së ne armăm cu tărie și răbdare, ca së invingem greutatea lor apăsătoare.

Esemplu de tărie sufletescă ne-au dat chiar damele nöstre aflătore în Cluș, în tot timpul procesului, dar cu deosebire în momentul suprem, în ziua crudă de osândă, primind pe iubiții noștri condamnați la ote-lul Hungaria în două rânduri cu o plöie de flori naturale, semnul însuflețirii lor nevestejite.

*

Drept încheiere a acestei schițe scurte, voiu së înregistrez două mici întâmplări caracteristice din Cluș.

Am amintit mai nainte, că pe ziua de 7 Maiu s'au adunat la Cluș românii din tôte părțile. Din Munții-Apuseni au mers la Cluș un număr de tot mare de

Moți chipeși. Unul dintre aceștia fiind dus la poliție și supus la interogator, între altele îi s'a pus și următörea întrebare:

— Cine v'a dat bani, ca së veniți la Cluș?

— D'apoi, domnule, cine së ne dea bani; iacă noi avem bani, că suntem ömeni bogăți și că dör o cöpă și o mămăligă găsim în țara Ardélului, că tot pe la nația nöstră trecut-am din munți până la Cluș — răspunse moțul isteț.

Istoria acesta mi-a spus-o un Moț.

A döua, care o dau aci, mi-a povestit-o în Sibiu un compatriot sas, ca martor ocular.

În ziua de 7 Maiu au intrat mai mulți țërani în un birt mai mic din Cluș și au cerut românesce de ale mănăcii și beuturii.

Birtașul le-a răspuns în limba lui Arpad, că nu scie românesce.

Românii vedënd asta, eșiră afară din birt, së aședară pe nește bärne din curte și scoțându-și merindea din traistă, începură së mănçe cu poftă.

Îndată ce observă birtașul acësta, së duse la ei și le dïse pe românesce:

— Auđi bagye dragă, înainte io numai glumit, că io nu scie românestye, viniți în lontru si io da la d-vöstre ce cere.

Silvestru Moldovan.

DECLARAȚIUNE.

(Traducere din Heine.)

Sosea amurgul serci,
 Mai cu furie viaua talazurile
 Și eu ședeam pe mal și priveam
 La albul joc al valurilor,
 Și un dor adânc mă cuprinsese,
 Dorul de tine, tu chip gingaș
 Ce pretutindeni în juru-mi plutesce
 Și pretutindeni mă strigă,
 Ori-unde, ori-unde,
 Prin văjețul vântului, prin vuetul mării
 Și în suspinul propriului meu pept.

Cu o trestie ușoară scrisciii pe nisip:
 „Agnes, te iubesc!“
 Dar unde viclene se revărsară
 Preste dulcea mărturisire
 Și o sterseră.

O tu trestie fragilă, o tu nisip ce te 'mprăștiu,
 O voi unde ce vè scurgeți, vouă nu mă mai incred!
 Cerul se întunecă, inima mi se inflacă
 Și cu o mână vânjosă, din codrui Norvegiei
 Smulg bradul cel mai înalt
 Și-l acufund
 În al Actnei roș crater și cu o astfel
 De pană uriașă, în foc muiață,
 Scriu pe întunecata boltă cerescă:
 „Agnes, te iubesc!“

În fie-ce noapte flacăra apoi
 Colo sus eterna scriptură de flăcări
 Și ale urmașilor crescende generațiuni toate
 Ceti-vor chiuind ale cerului cuvinte:
 „Agnes, te iubesc!“

Mihail de Bonacchi.

LA MASA DE POET.

Jur împrejur hârtii și cărți cu foi respirate.
 Polița de-asupra mesei e încărcată cu cărți îngălbenite de prav, de caete cu păreți rupți. Ceruse, pene, plicuri, céră, sigil, negrelă, tutun, chibrite, ciască cu cafea fumegândă, toate zac în neorânduială esemplară pe masa lui de scris. Talpa de călimar e plină de cenușe mestecată cu capete arse de țigări. Jos stau manuscriptele vechi golomoșite, sau aruncate numai așa, pline de corecturi groșe, aproape nelegibile.

El șede cu capul plecat și rădăimat de mâna stângă, perdut în gândirile fantasiei, ochii caută cu priviri obosite în depărtare să prindă firul unei idei. Fața îi este palidă, părul în disordine și este foarte

agitat. Mâna dréptă scrie cu lăcomie nervosă ce-i dictéază creerii. Nu-i bine ceea ce a scris, trage o dungă grosă cu péna preste ea. Sôrbe cu lăcomie din cafea și își sucsece vehement o țigară. Ochii îi schinteiază acum, a prins idea, aruncă țigara jos, ia péna în mână și scrie — scrie mereu înainte. Deodată se opresce, ia cafeaua răcită deja, o bea, își face ér o țigaretă, o aprinde, abia slobóde însé un fum, două și o aruncă la o parte . . . . .

Ideia e desfășurată — e scrisă. Pune hârtia cu nepăsare la o parte, își ia pălăria și ese distras și buimăcit din odaie.

m—n.

SCRISORE DIN BUCURESCI.

În 17 Maiu c., s'a deschis cu mare solemnitate canalul nou dela Sulina, la brațele Dunării de jos. Afu de bine a remarca acest eveniment în colónele revistei d-v. sciind, că vè intereséază progresul românilor de ori și unde și pe ori ce teren de activitate. Pentru România acest canal însemnéază progres, căci de o parte el s'a făcut cu ajutoriul puternic al ei și prin acesta regatul român și-a câștigat o nouă titlulă de recunoscintă în fața statelor europene, ér de altă parte prin acest canal, tăiat pe teritor român, România câștigă o preponderanță mare la gurile Dunărei de jos.

Este sciut, că Dunărea între Tulcea și Sulina face o incovoitură în forma unui M. Inginerii, incredințați din partea comisiunii dunărene internaționale cu regularea brațelor Dunării de jos, au făcut cu privire la regularea acestei incovoiațuri două planuri. După unul erau proiectate trei tăieturi sau canale scurte, între miliarele 8, 9, 12 și 18, ér după al doilea plan se pro-

iectase un singur canal, în lungime de 10 km. între miliarele 8 și 18. Planul din urmă era avantajos din mai multe puncte de vedere; canalul era proiectat așa, încât sè pótă fi navigabil și pentru cele mai mari vapóre; prin el sè scurta în mod considerabil calea năilor și devenea navigabil brațul Stului George până la Marea-Négră.

Era însă o greutate la mijloc. Canalul acesta după proiect avea sè coste cu 1 milion și 190.000 de franci mai mult, ca cele trei canale mici. Din cauza acesta el era sè fie respins, deși oferea avantajii însemnate față de proiectul prim. Cu deosebire îl contraria Englitera, temându-sè, că comisiunea dunărenă nu va dispune de resurse bănesci suficiente pentru ducerea lui în deplinire.

A pășit însé la mijloc guvernul României și la inițiativa ministrului de esterne Lahovary, punénd la dispoziția comisiunii un împrumut de 1 milion de franci (cu 4%) a făcut posibil esecutarea proiectului.

După ce ofertul României a fost acceptat în 19 Maiu 1890, cu vot unanim din partea puterilor europene interesate, în acelaș an s'au început lucrările și în toamna anului trecut canalul a fost terminat.

Deschiderea oficială s'a făcut, precum am amintit în 5/17 Maiu c. prin Maj. Sa regele nostru, cu solemnitate deosebită. Regele Carol a fost însoțit la Galați de casa Sa civilă și militară, de reprezentanți ai corpului diplomatic, de miniștrii și de alte persoane de distincțiune și a fost salutat cu urale entusiaste. Regele și suita Sa a pornit dela Galați la orele 8 dimineața pe vaporul companiei austriace „Orient“, care era precedat de bastimentul comisiunii dunărene „Carolus Primus“ și de o canonieră din flotila română. La 11 ore au sosit la gura canalului, la Tulcea, unde portul și orașul erau de-

corate admirabil. După trecerea în revistă a trupelor, înșirate pe cheu și vizitarea școlilor, s'a făcut intrarea în canal, între bubuitul tunurilor de pe năile de războiu.

La 5 ore Regele și convoiul a sosit la Sulina, debarcând între ovațiuni entusiaste. Sara s'a dat un banquet, când între altele Regele a fost salutat din partea președintelui comisiunii dunărene, Azerian effendi. Răspundând Regele, a mulțămît comisiunii dunărene pentru lucrarea terminată și a încheiat astfel:

„Salut cu stimă și simpatie stindardele, cari falfăie ați la gurile Dunării, a acelu fluviu maiestos, de care imi sunt legate suvenirile tinereței și sörtea vieței mele și a cărui isvöre undesc la lögânul familiei mele. Ridic păharul în onörea suveranilor marilor puteri.“

— g —

FELIURITE.

Una și alta.

Rugăciune italiană. Dă Dömnö, ca nici când s'e nu më însor; dacă më voui insura, s'e nu më înșele nevasta; dacă më va înșela s'e nu aflu; ér dacă voui afla, s'e nu-i cadă greu sermanei mele inimi. Amin.

* * *

Consulul iaponez și primatele. Odată prin anii 60 a fost invitat la curtea împărătescă din Viena la un dineu, între mulții alții, și consulul iaponez. La masă de-a stânga împăratului ședea o femeia tinără și förte frumoșă, ér la drépta lui ocupa loc o figură fără barbă și mustețe, în rochie de mëtase purpurie.

— Cine este femeia aceea frumoșă, de-a stânga împăratului? — întrebă consulul pe vecinul s'e.

— Este M. Sa împărătesă, — răspunse acela.

Consulul s'e îndestulă cu răspunsul și tăcù.

Sara la dans consulul observă spre marea lui mirare, pe când toți jucau, figura ce ședuse la prând de-a dreapta împăratului, vinde petrinjei. Galant, cum era consulul, s'e duse numai decât la ea, și o invită la un cadril . . .

Figura cea cu rochie de mëtase purpurie era primatele Ungariei.

Tablou!

* * *

Fidanțarea unui vênător. Un vestit vênător frances, Frideric Selous, a făcut cunoscut amicilor și cunoscuților actul logodirii sale astfel:

„Frideric Selous, care a împușcat 58 de tigrii, 34 de elefanți, 274 de bouri (zimbrü) și alțe dobitoce neplăcute, este acum și el împușcat de deul Amor. El, care a pus cursă la atâtea dobitoce, s'a prins acuma însuși în cursă, în cursa d-rei Maria Dunber. Căile Domnului sunt greu de aflat“.

* * *

Unui doctor. (Epigramă)

Suferea de insomnie
Și pe tine te-a chemat,
Tu așa l'ai vindecat
De dörme pentru vecie.

I. Căndea.

Anecdote.

Logică secuiască. Ajunsesse s'ecciul departe în țara nemțescă și mult s'e mira, că toți ömönii vorbesc nemțesce. Ia chiar și țeranii sciu bine acesta limbă.

— Mare minune dise el, cât de învățați sunt ömönii pe aici! La noi numai domnii mari, cari învață mulți ani la școlă, sciu nemțesce, pe când aici și cel din urmă păstor de vite vorbesc limba acesta.

Nó, nó Ianoș. La capul orașelului M. pe o mică colină s'e află o statuă a lui Nepomuc, făcută de catolicii evlavioși de acolo. Când eram ca student în acel orașel, locul cel mai plăcut de petrecere al nostru, al studenților români era câmpul verde, ce s'e estindea în jurul colinei, împodobită cu statuia; îndată ce adierea dulce a primăverii făcea s'e încolțească érba, noi studenții tot timpul liber îl petreceam aici, în jurul statuei, studiând, aranjând jocuri etc.

Afară de noi îns'e mai era cineva, care cerceta des acest loc. Acesta era un armén bêtân și bogat, care venea în fie-care și lăsata de D-deu s'e s'e închine statuei lui Ioan Nepomuc. Bêtânului îi cam plăcea s'e privescă în fundul păharului și după ce punea la măsca câteva mäsuri de vin vechiu, îl cuprindea bigoția și luându-și bêtul a mână, venea — cam de obicei spre înserate — de s'e închina statuei lui Nepomuc.

Bêtânul ingenunchea în fața statuei și cu ton pios îi dicea:

— Ești bun, Ianoș; ești milostiv, Ianoș; ești frumos, Ianoș; ca aurul ești, Ianoș . . .

Intr'o și void a-l păcăli, colegul nostru hazliu B. s'e ascunse în dosul statuei, pe când scia, că vine bêtânul.

Bêtânul venind ingenunche ca de obicei și grăiesce:
— Ești bun, Ianoș; ești milostiv, Ianoș; ești frumos, Ianoș; ca aurul ești, Ianoș . . .

Atunci un glas, — era glasul schimbat alui B. — ca din mormânt îi răspunde:

— Ești réu, Mikloș; ești urit, Mikloș; ești beat, Mikloș; ca un porc ești, Mikloș.

Bêtânul armén surprins preste mäsura de graiul statuei, o privi lung și apoi dise, amenințându-o cu degetul:

— Nó, nó Ianoș, nu-i slobod Ianoș . . .
Apoi s'e duse consternat și nu l'am mai vëdut venind s'e s'e închine la statuă.

s.

De ale casei.

Despre îngrijirea părului. Părul este unul din cele mai frumoase ornamente ale corpului, mai cu seamă când crește frumos. Omul fără păr este foarte urit.

Spre a face ca părul să crească, trebuie a-l ținea curat, căci se știe de toți, că curățenia este medicul cel mai bun.

Curățenia fizică atrage după sine curățenia morală. Căci cel ce își ține corpul într-o perfectă curățenie, va îngriji și de curățenia sufletului său.

Părul este un produs de natură cornosă, și servește sau a împedeca acțiunea frigului asupra părților ce acopere, sau acțiunea căldurii; căci părul nu permite nici frigului, nici căldurii a se simți cu tărie pe părțile ce el acopere. Părul cere multă îngrijire pentru a-l păstra.

Părul trebuie ținut curat, spălându-l odată pe săptămână cu apă caldă și cu săpun, și a-l peptena odată pe zi, spre a se curăți de praf și de mătreață.

Este vătămător a espune părul la schimbări repezi de temperatură, cum de exemplu când este asudat de a-l espune la frig, acăstă ar mări căderea lui. Tăerea părului este folositoare, căci ea determină în pelea capului și în rădăcina părului o sporire a creșterii. Obiceiul femeilor este a-și lăsa părul lung, acăstă trebuie se li se permită, căci este una din principalele frumuseți, cu care le-a inzestrat natura. Persoanele slabe nu trebuie să-și taje părul iarna, asemenea cei convalescenți și bolnavi.

Capul nu trebuie să fie multă vreme acoperit, mai cu seamă cu acoperiminte prea călduroase, căci atunci îl lipsim de binefacerile aerului și ale luminei.

Să nu se lege sau împletască nici odată părul prea strins, fiindcă prin acăstă îi căsunază căderea și produce durere de cap. Obosela prea mare a minții face asemenea să cadă părul. Diferite bôle, precum tuberculoza (oftica), eezema, tifosul și altele produc căderea părului.

Frisatul părului produce totdeauna alopecie (chelie), și ar trebui, ca ori-cine să se ferescă de acăstă podobă, care atacă părul și produce grele dureri de cap.

Copiiilor până la etatea de 7 ani trebuie a le lăsa părul lung, dar trebuie în fie-care lună a-l tăia câte puțin; dela acăstă etate însă se poate tăia mai scurt, dar trebuie a începe a-l tăia vara, ca să nu răcescă copilul la cap.

(Va urma.)

Dr. Elefterescu.

Cum se conservă * vara alămăile și portocalele. Dacă voim să avem câte-va săptămâni alămăi și portocale bine conservate, le îngrijim în modul următor: Luăm o mătură nouă de nuele, o aședăm cu cotorul în jos la pământ, într-o pivniță uscată; între nuelele din vârf aședăm portocalele așa, ca să nu se atingă una de alta. Astfel alămăile și portocalele se conservă mai bine ca în ori-ce alt mod.

Situațiune grea.

1. Presupunând, că dl N. G. și-a părilit arpile amorului la flacăra unei bacante, actrițe, arfoniste, baletiste sau streine de prin V. și acum nu mai poate sbura la „dșora E. dela noi“, și astfel produce „smințelă“ în cercul pacinic al familiei, pe care o a sedus patru ani cu promisiuni perfide, îl sfătuesc cu scriitura: lăgăți o pētră de grumați și te aruncă în Dunăre.

Căci dacă o streină a întunecat imaginea unei românce din inima d-tale, dacă pentru o femeie „fără suflet, fără foc, cu inima stērpă, rece“ ai uitat, „o fecior' al cărei suflet era sfânt ca rugăciunea“ — „mori, căci numai mort ești bun“.

2. Presupunând, că „dșora E. dela noi“ și-a rămas într-o tōte credinciosă, în timpul absentei de patru ani a D-tale dle N. G., și că ai repăși acum numai din cauză, că venind acasă, domn mare, cu speranța să faci o parte „bună“, ai venit la convingerea, că pōte dșora E. este prea puțin pentru d-ta, ba ai observat și aceea, că dintele timpului a ros la grațiile dșorei și acum, cum dic frații de dincolo „nu mai face“; te rog consulteză o oglindă corect reflectătoare, și dacă vei constata, că urmele timpului nu-s imprimate și pe fisionomia d-tale, atunci ești din impas pe următoarea ușiță: rōgă pe dl redactor al „Rândunicei“ să împărtășescă „dșorei E. dela noi“ epistola D-tale în original și fi sigur, că alt simțemēt nu vei produce în inima dșorei decât disprețul, care toți și-l hărăzim din momentul, când vei repăși dela împlinirea obligămentului luat prin promisiunile făcute.

I. B.

Deslegarea găciturii din Nr. 4 este:

1. Buget. 2. Argos. 3. Negru. 4. Argeș, ér literile semicerului (dela 1--5) dan cuvântul Banat.

Deslegare corectă ne-au trimis următoarele dōmne, d-șore și domni: Aurelia Dănilă (Budateleec), Augusta și Olimpia Vlăduțin, Mariți Bologa (Turda), Liviu Cigărean (Cluș), Augusta Glodariu (Brașov), Sofia Cothișel (Certege), Mițica Dancăș și Letiția Calefariu (Seliște), Vasiliu Marcu și Petru Both (Gherla), I. Berescu (Făgăraș), Cornelia Stoica (Seliște), Vasile Dōmșa (Toracul Mic), Lucretia Magda (Feneș), Aurelia Florescu (Dubestii), Cornelia și Lucretia Gotheas (Baru-Mare), Virgiliu Tacit Brailensis (Brăila), A. M. Popa (Budapesta), Nicolau Onciul (Uzdin), Hortensia Penciu (Zernești), Polixena Mesaros (Turda), Sabina Florian (Seliște).

Intre abonenti făcându-se sortare, premiul I-a câștigat d-șora Augusta Vlăduțin din Turda, căreia autora găciturii, d-șora Viora Magdu il va espeda.

Aritmogrif

de Brebenel.

1.	13	10	11	4	6	15	8	2	8	14
2.	13	9	16	6	9	5	15	11	8	14
3.	6	10	13	12	12	9	2	7	8	6
4.	12	9	14	4	12	4	11	11	9	3
5.	1	15	16	15	2	15	1	9	15	11

Numerii din cuadratele de mai sus se înlocuiesc cu literile corēspundētore, din cuvintele:

- Un monstru invins de un erou din Mitologie
- Locul unde s'a născut un martir național de al nostru în secolul trecut.
- Resultatul unei încercări aevea imposibilă, ca d. e. a esplica surdului tonurile.
- O parte din Grecia.
- Numele românului din o provincie subjugată.

Nimerind cuvintele și arangiate în quadrate, din literile ce înlocuiesc cifrele grōse, ese la ivelă numele unei scrieri românesci, cunoscută în tōtă Europa.

Terminul de deslegare e până la 8:20 Iunie a. e.

Intre abonații fōiei, cari vor trimite deslegarea până la acest termin, se va sorta romanul „Dan“ de A. Vlăhuța. (Bucuresci 1894).